

BAĞDATLI ZİHNİ’NİN SAKİ-NÂMESİ*

*Beyhan KESİK***

*Şermin BAKA ****

ÖZET

Saki-nameler, klasik Türk edebiyatının en çok örnek verilen türlerindedir. Bu türün Arap, Fars ve Türk edebiyatlarındaki tarihi gelişimi, belirli özellikleri, önemli temsilcileri hakkında birçok çalışma yapılmıştır. Böylelikle de birçok saki-name tanıtılmıştır. Elbette saki-nameler, tanıtılmış olan bu örneklerle sınırlı değildir. Kütüphanelerdeki yazma eserler yeniden tarandıkça gün yüzüne çıkmamış birçok eserin varlığı tespit edilecektir. Bu eserlerden biri de Bağdatlı Zihni’nin “Saki-name” sidir.

Tercî-i bent nazım şekli ile yazılan bu eser, 5 bent ve 53 beyitten oluşmaktadır. Şaire göre bade, ruha gıda verir, gönül aynasını parlatır. Ölümsüzlük iksiridir. Âşık, dolu bir kadehi dünya ile eşdeğer görür ve bir kadeh için iki dünyayı terk eder. Ruhu sakinin elindeki kadehe nakış olarak işlenmiştir. Âşık, şevk şarabının sarhoşudur ve ne cenneti ne de İrem bağını ister. Sunulan şarapla yaşlılar gençleşip gençlik çağlarını anmayacaklardır. Gönüllerde de keder kalmayacaktır. Aşk badesinin lezzetleri başka tatları ve arzusunu ortadan kaldırır. Hakikat rintleri için bu durum övünç kaynağıdır. Dolayısıyla ömür boşa geçirilmemeli, meclis yok edici gamla kederlendirilmemelidir. Bunun için de şarap içilmelidir. Bu da ömre verilecek bir mükâfat olacaktır. Nasihin içki içmek akıl işi değildir gibi nasihatlerine ise itibar edilmez.

Bu çalışmada Zihni’nin Saki-name’sinin bent bent muhtevaı üzerinde durulduktan sonra, Saki-name’nin çeviri yazılı metni verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Saki-name, klasik Türk edebiyatı, yazma eser, bent, muhteva.

* Bu çalışma Giresun Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi’nde yürütülen (SOS-BAP-A-160512-19) numaralı projeden üretilmiştir.

Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Doç. Dr. Giresun Üni. Fen Ed. Fak. Eski Türk Edebiyatı ABD, El-mek: b_kesik@hotmail.com

*** Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı ABD Öğrencisi

ZİHNÎ FROM BAGHDAT'S SÂKÎ-NÂME

ABSTRACT

Sâkî-nâmes are one of the most given samples in The Classical Turkish Literature. A lot of studies have been done about its historical development, specific features, important representatives in the Arabian, Persian and Turkish Literature. Thus, many sâkî-nâmes have been described. Naturally, sâkî-nâmes aren't limited to these described samples. When the manuscripts in libraries are scanned anew, existence of many manuscripts will be discovered. One of these manuscripts is also Zihnî from Baghdad's Sâkî-nâme.

Written with *terci'i bent* versification, the piece consists of five clauses and fifty-three couplets. According to the poet, the bade gives the nurture to the soul and enlightens the mirror of the heart. It is an elixir of immortality. The lover sees the world equal with a full glass of bade and leaves the two worlds for a glass of bade. His soil has been embroidered to the glass at the hands of the sake. The lover is drunk with the wine of satisfaction and wants neither the heaven nor the Irem Orchard. The elders wouldn't remind of their youth with the presented wine. The agony in the hearts will never stay no more. The delectation of the love bade eliminates the other flavors and the desire. This situation for the truth rints is a source of pride. Hence, the life mustn't be wasted and the divan shouldn't be deplored with suicidal agony. For this reason, the wine should be drunk. This will be also a present to be given for the life. The advices of Nasih's from the point of view "drinking isn't a mental work" aren't recognized.

In this study, after the content of Zihnî's Sâkî-nâme is emphasized clause-by-clause, the transcribed version of the Sâkî-nâme will be given.

Key Words: Sâkî-nâme, The Classical Turkish Literature, manuscript, the content

GİRİŞ

Zihnî hakkında bilgi veren kaynaklar Ahdî'nin Gülşen-i Şu'arâsı, Hasan Çelebi'nin Tezkiretü'ş-Şu'arâ'sı, Beyânî'nin Tezkiretü'ş-Şu'arâ'sı, Riyâzî'nin Riyâzü'ş-Şu'arâ'sı, Fâizî'nin Zübdetü'l-Eş'âr'ı, Esrar Dede'nin Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye'si, Mehmet Nail Tuman'ın Tuhfe-i Nailî'si, Şemsettin Sami'nin Kâmûsu'l-A'lâm'ı, Mehmed Süreyya'nın Sicill-i Osmânî'sidir. Bu kaynaklar arasında en kapsamlı bilgiyi Ahdî ve Kınalızade tezkireleri vermekte olup diğer kaynakların verdiği bilgiler bu kaynaklara göre daha sınırlıdır, hatta birbirinin tekrarı şeklindedir.

Zihnî hakkındaki ilk bilgileri hemşehrisi Ahdî vermektedir. Ahdî ve Hasan Çelebi'ye göre Zihnî'nin asıl adı Abdü'd-delîl'dir. Bunun yanı sıra Kınalızade, Riyâzî ve Şemsettin Sami'de Necef-zâde, Esrâr Dede Tezkiresi'nde Derviş Zihnî-i Kadîm, Tuhfe-i Nâilî'de ise Necefzâde Abdü'd-delîl Zihnî Efendi ve Zihnî-i Kadîm olarak da anılmaktadır. Kaynaklar ittifakla Bağdatlı olduğunu dile getirirler.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

İskender Paşa'nın oğlu Ahmet Paşa ile İstanbul'a gelmiş (Hasan Çelebi 1989: 295, Şemsettin Sami 1996: 2230), bir süre Konya'da bulunmuştur. Bu esnada Mevlana Dergâhı'nda bir süre inzivaya çekilmiştir (Esrar Dede 2000: 205). Riyâzî'ye göre de Kırım Hanı Gazi Giray Han'ın hizmetinde bulunmuştur (vr. 56b). Kaynaklarda şairin ölüm tarihine ilişkin bilgiler birbirini tutmamaktadır. Ölüm tarihi Fâizî (1997: 306) ve Riyâzî (vr. 56b) tarafından h.1023/m. 1614 olarak verilmiştir. Mehmet Nail Tuman, Esrar Dede'nin 1000 ve Sicill'in 1032 (1996: 1713) olarak verdiği tarihlerin doğru olmadığını (2001: 289) söylese de Esrar Dede'de şairin ölüm tarihine dair bir bilgi bulunmamaktadır.

Kaynaklardan sadece ikisi eserleri hakkında bilgi vermektedir. Bu kaynaklardan biri Esrar Dede Tezkire'si, diğeri de Riyâzî Tezkire'sidir. Esrar Dede Tezkire'si çalışmamızın esasını teşkil eden "Saki-name"nin varlığından bizi haberdar eder ve eserin matla beytini verir:

"Ve dahı bir Sâkî-nâme-i garrâları dest-nişânumuz olmuştur. Matla'ı budur.

Matla': Sâkî getir ol bâdeyi kim ruha gıdâdur

Dil âyinesin rûşen ider tab'a safâdur" (2000:206)

Riyâzî (vr. 56b) ise şairin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi olduğundan bahseder:¹ Bu iki eser haricinde şair hakkında bilgi veren kaynaklarda başka eserlerin varlığına dair bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak Ahmet Doğan, Avni Erdemir'in "Mûsikîşinas Dîvân Şairleri" isimli eserinde Zihnî'nin, Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi Bölümü 3424 numarada kayıtlı bir divanından bahsettiğini fakat Süleymaniye Kütüphanesi kayıtlarına göre 3424 numarada 313 varaklık bir "Mecmûa-i Kasâid" bulunduğunu, mecmûanın 139a-139b varaklarında da "Mersiye-i Zihnî-i Bağdâdî"nin yer aldığını söylemektedir (2012: 114).

Kaynaklarda biyografik bilgilerden sonra Zihnî'nin şiirlerinden örnekler verilir. Ahdî dört beyit, Kınalızade biri muamma dört beyit, Beyânî iki beyit, Riyâzî iki beyit, Tuhfe-i Nâ'ilî dört beyit, Kâmûsu'l-A'lâm bir beyit aktarır. Biri 5 beyitlik bir gazel olmak üzere, Saki-name'den bir beyit, ikişer beyitlik üç kıt'a ile en fazla şiir örneğini Esrar Dede vermektedir.

Ahdî, Hasan Çelebi ve Esrar Dede tezkirelerinin şairin şiirine dair değerlendirmeleri önemlidir. Bu değerlendirmelere göre Zihnî, şiir dışında hat ve musiki ile de uğraşmış ve bu alanlarda hüner göstermiş, kemânçe (kemençe)ye aşina olmuştur. Kaynakların çoğunun ittifakla üzerinde durdukları husus, Zihnî'nin Türkçenin yanı sıra Arapça ve Farsça şiirlerinin varlığı ile sayısız muammalarının olduğudur. Ayrıca Ahdî'ye göre şair, bîkr-i manalar ihdas etmede ve tarz-ı inşâda (Solmaz 2005: 307-308) maharetlidir.²

Saki-nameler³, klasik Türk edebiyatının en çok örnek verilen türlerindedir. *Saki*, Arapçada *su veren, su dağıtan; kadeh, içki sunan* demektir. Edebî anlamda saki, asıl görevi içki dağıtmak olup bezme neşe ve canlılık veren kişidir. Ya bizzat sevgilinin kendisi veya onun yerine konulmuştur. Dolayısıyla saki ile sevgili çoğu zaman birbirlerinin yerine konulmuştur. Bu da sakinin güzel olması gerektiğini göstermektedir. Âşık sadece içkiyle sarhoş olmaz, sakinin hal ve tavırlarından da mest olur. Sevgiliden istenenler sakiden de istenir.

Eskiden birine bir iş için yazılan, genel anlamında mektup anlamına gelen "name", kitap ve sayfa hakkında da kullanılır ve bu konuyu belirten bir ismin sonuna gelerek o konuda yazılan eser anlamını da taşırdı: "Gaza-name, Sihat-name, Sur-name..." Belge, broşür, dergi vb. hakkında da kullanılır: İcazet-name, Kanun-name..." Tarihî ve menkıbevî kahramanlar hakkında yazılmış

¹ Zihnî'nin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız: Doğan 2012: 111-125.

² Kaynakların verdiği bilgiler dışında şairin kendi şiiri hakkındaki değerlendirmeleri için bkz. Doğan: 2012: 115-117.

³ Saki ve saki-name kavramı ile ilgili bilgiler şu kaynaklardan yararlanılarak verilmiştir: Mermer vd. 2007: 342-349, Akkuş 2006: 219-227, Arslan 2012: 13-16, Canım 1998:9-13, Levend 1998: 61-62.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

eserler için de kullanılır: Selçuk-name, Süleyman-name... Bu hususta klasik Türk edebiyatında sayısız örnek vermek mümkündür.

Farsça birleşik isim olan “saki-name” ise *saki kitabı* anlamına gelmektedir. Edebiyatta ise belirli muhteva ile yazılmış eserlere ad olarak verilmiştir. Saki-nameler, müstakil mesnevi nazım şeklinde yazılabildiği gibi terki-i bend, terci'-i bend, kaside nazım şekliyle de yazılmış birçok örnek vardır. Hatta murabba', rubâ'î ve gazel nazım şekilleriyle yazılanları da vardır. Ayrıca bazı mesnevilerde ara sıra bölüm başlarında veya sonlarında dağınık bir şekilde “saki-name” başlığı altında iki beyitlik küçük bir bağlantı ile sakiye seslendirildiği de görülür.

Mehmet Arslan, Türk edebiyatındaki örneklerinden hareketle saki-nameyi şöyle tarif etmektedir: “Saki-nameler içki meclisini; içkiyi (mey, şarap); içki dağıtan veya sunan güzeli (saki); meclisteki eğlenceleri; yemekleri ve mezeleri; mükeyyifleri (esrar, afyon, enfıye, tütün vb.); hanende ve sazandeleri; saki, meclis, şarap, kadeh, mutrib ve nedimin özelliklerini; meclisin adabını, örf ve adetlerini mecazlı ya da gerçek anlamıyla anlatan manzum edebî eserlerdir (2012: 14).”

Saki-namelerin temel terimleri olan bezm (meclis), saki, mutrib, mey (bade, şarap), kadeh (cam) hem maddî kültürü hem de manevî kültürü ifade eder. Bunlar günlük yaşamdan alınmış kelimeler olabileceği gibi dinî ve(ya) tasavvufî semboller olarak da karşımıza çıkabilirler.

Saki-namelerin kaynak bakımından Arapların “hamriyat” adını verdikleri şarap ve onun özelliklerinin anlatıldığı şiirlerle yakından ilgili olduğunu söylemek mümkündür. Daha sonra Fars ve Türk edebiyatında “Sahba-name, İşret-name, Safa-name” gibi adlarla anılan saki-name, özellikle Fars ve Türk edebiyatında en çok eser verilen türlerden olmuştur.⁴

Çalışmamızın esasını oluşturan Saki-name, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 06 Mil Yz A 1818 arşiv ve 924 DVD numarası ile kayıtlı, 63 varaklı bir Mecmua-i Eş'ar'ın 42a-43b varaklarında, “*Sâkî-nâme-i Zihni-i Bağdâdi Rahmetullâhi 'Aleyh*” başlığı altında yer almaktadır. Terci'-i bend nazım şekliyle, aruzun “*me'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün*” kalıbıyla yazılmış olan Saki-name 5 bentten oluşur. I ve III. bent on, diğerleri ise on bir beyitten oluşur. Toplamda ise 53 beyittir.

I. bentte şair, söze sakiye seslenerek başlar. Sakiden bade sunmasını ister. Bade, ruha gıda verir, gönül aynasını parlatır. Ölümsüzlük iksiridir, yokluk terkiibinin sermayesidir. Civa ve kibrit gibi ayırıştırıcılara ihtiyacı olmayan halis bir cevherdir. Parıltısı ayı ve güneşi kıskandırır. Gamı ve kederi gideren, sorunları çözen altın ve gümüş bir eriyiktir. Her damlası toprağı altına dönüştüren iksir, her zerresi beyaz inci tanesidir. İki dünya nakdi onun uğruna feda edilir. Şair, “*Gam zehrini giderme özelliğine sahip şifalı bir tiryâk(panzehir)i nasıl içmeyelim?*” ifadesinden sonra vasıta beyti ile I. bendi bitirilir:

Biz mest-i ħarâbâti vü peymâne-i 'aşkuz

Peymân-ı ezelden berü mestâne-i 'aşkuz⁵

II. bent, “*Aşk ile delilik ülkesini ele geçirmişiz, huzur bizi mutlu etmez, elem de kederlendirmez.*” şeklinde rint bir âşık tasviri ile başlamaktadır. Âşık, dolu bir kadehi dünyayla eşdeğer görür ve bir kadeh için iki dünyayı terk eder. Yaratılışında şarap/aşk olduğu için meyhanecinin eşiğinde beklemesi şaşkınlık vermemelidir. Şarap kadehi varken Hızır'ın sunacağı ab-ı hayata, Dârâ'nın mücevherli tacına bakmaz. Cennette ve cehennemde şaşkın bir şekilde

⁴ Saki-namelerin Arap, Fars ve Türk edebiyatlarındaki tarihi gelişimi, önemli temsilcileri hakkında bilgi için bkz. Arslan 2012: 17-26.

⁵ “Biz aşk kadehiyiz, meyhane düşkünü sarhoşlarız. Elest bezmindeki yeminimizden beri aşk sarhoşuyuz.”

durmak umurunda değildir; şarabın sunulduğu câm-likânın/kadehin coşkusu hiçbir şeyi değişmez. Ruhu sakinin elindeki kadehe nakış olarak işlenmiştir. Dünya halkı zenginliğe meyletse de o bu zenginliği hakir görür. Sultanların düşmanlarla mücadelesi gibi o da *nefsle* mücadele halindedir. Bu ifadelerden sonra keder içindeki dünya meclisi ve dünya halkının neşesinin kalıcı olması için sakiden şarap sunması istenir:

Sâkî bize şun bir mey ola neşvesi bâkî

Kim oldı cihân bezmi vü bezm ehli mükedder

III. bentte de rint bir âşık tasviri yapılmaktadır. Dünya malı ve zenginliği yok hükmündedir. Zihinde gam endişesi yoktur. Gönlü gamlı, gözleri yaşlı olduğu için viranesinde mutluluktan eser bulunmaz. Şevk şarabının sarhoşudur ve ne cenneti ne de İrem bağını ister. Gül yüzlü sakî -ister şarap kadehi olsun ister zehir kâsesi- her ne sunarsa hemen içer. Gül yüzlü sevgilinin boyu, saç ve ağzı gönül levhasına elem olarak nakşedilmiştir. Lam ve nun harfi denince sevgilinin saçları ve kaşlarının kıvrımları aklına gelir. Sonra sakiden şevk vermede oldukça cömert olan şarabı sunması istenir:

Sâkî bize ' arz it yine mir 'ât-ı kadehden

Ol muhterem-i germî ki gâyetde keremdür

IV. bent bade övgüsüyle başlar. Bade, ab-ı hayattır. Kişi kadeh üzerindeki hava kabarcığını görüp ibret gözüyle Cem'in macerasını hatırlamalıdır. Mutribin çaldığı saz, yay kaşlı bir sevgilinin aşkın gönlüne açtığı yarayı anlatır. Aşkın döktüğü kanlı yaş ile ateşte pişen kebab arasında bağ kurulur. Nazlı nazlı şarap sunan sakinin hareketleri meyhaneyi ateşhaneye dönüştürür. Gittikçe yıkılmakta olan bu viran dünya çalışma ile düzelecek gibi değildir. Dolayısıyla sakî devamlı olarak şarap sunmalı ki kişinin aklına cennet ve cehennem, sevap ile azap gelmesin. Sunulan şarapla yaşlılar gençleşecekler, böylelikle de gençlik çağlarına özlem duymayacaklardır. Gönüllerde de keder kalmayacaktır. Şarap içen mestler, ay ve yıl hesabı yapmazlar; onlar divanedir, akıl hesabından anlamazlar:

Añma bize mestâne şümâr-ı meh ü sâli

Divânelerüz añlamazuz hürde-hisâbı

V. bende şair, rint ile zahit mukayesesi ile başlar. Şair, zahide çatar ve kendini bir rint olarak görür, meyhane köşesini kendisi için yeterli görür. Zahitleri de tekkede riya ile ibadet etmekle kınar. Sakinin elindeki kadehin parıltısıyla bütün zerrelere adeta raks etmektedirler. O ışıkla görünen yok olur. Böylelikle varlık ile yokluk bütünleşir. Varlık ve yokluk gözden gizlenir ve birleşmiş haliyle ve sıfatıyla sadece Hak kalır. İşte aşk badesinin bu gibi lezzetleri başka tatları ve arzusunu ortadan kaldırır. Hakikat rintleri için bu durum övünç kaynağıdır. Dolayısıyla ömür boşa geçirilmemeli, meclis yok edici gamla kederlendirilmemelidir. Bunun için de şarap içilmelidir. Bu da ömre verilecek bir mükâfat olacaktır. Nasihin içki içmek akıl işi değildir kabilinden nasihatlerine ise itibar edilmez:

Nâşih dime mey içme ki ' akl işi degüldür

Biz kanda vü kanda hîred ehli işi heyhat

SÂKÎ-NÂME-İ ZİHNÎ-İ BAĞDÂDÎ

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

42a

I

1. Sâkî getür ol bâdeyi kim rûha gıdâdur
Dil âyînesin rüşen ider tab' a şafâdur
 2. Eczâ-yı vücûduñ odur iksîr-i beğâsı
Ser-mâye-i terkîb-i 'adem nazm-ı kuvâdur
 3. Muhtâc degül zîbağ u kibrîte 'amelde
Kim cevher-i hâliş dişeler aña revâdur
 4. Eyler göricek şa' şa' asın şems ü kamer reşk
Güyâ ufuk-ı câmda envâr-ı hüddâdur
 5. Maḥlûl-i zehebdir ki ider müşkilümüz ḥall
Sîm-âb durur 'uğdı veli 'uğde-güşâdur
- 42b
6. Ḥâşiyet ile altun ider ḥâk-i ḥâkîri
Her kaṭresi te'şîrde iksîr-nümâdur
 7. Her zerresi bir dürrî-i beyzâ-yı sa' âdet
Bir cür'asına iki cihân nağdı fedâdur
 8. Rağbetle iki 'âleme bir⁶ kez nazar itmez
Her dil ki bu mey zevkı ile mest-i liḳâdur
 9. Biz böyle şarâbı nice nüş itmeyelüm kim
Zehr-i ğamı def' itmege tiryâk-ı şifâdur
 10. Biz mest-i ḥarâbâti vü peymâne-i 'aşkuz
Peymân-ı ezelden berü mestâne-i 'aşkuz

II

1. Olmuş bize 'aşk ile cünün mülki musahḥar
Râḥat bizi şâd eylemez âlâm mükedder
2. Bir sâğar için terk iderüz iki cihânı
Bir ṭolu ḳadeḥdür bize dünyâya ber-â-ber

⁶ Metinde: biz

3. Olsağ n'ola her demde muķim-i der-i ħammār
Kim bāde ile tıynetümüz oldu muħammer
4. Cām elde iken baķmazuz aślā göz ucıyla
Ger Ħıẓr şunarsa bize mir 'āt-ı Sikender
5. Baş egmezüz olduķça mey-i nāb ile ser germ
Dārā bize giydür[se] eger tāc-ı mücevher
6. Biz cām-liķādan dilerüz neşve-i dīdār
Ħaķ kılsa bizi dūzaħ u cennetde muħayyer
7. Taşvīr olınsa kef-i sākīde eger cām
Ma' nīde biz ol naķşa dirüz rūħ-ı muşavver
8. Dünyā ne ķadar olsa 'azīm ehl-i ħināya
Ammā görünür 'aynumuza şe'y-i muħaķķar
9. Küffāra ħazā şehler ider biz dilerüz kim
Nefse olavuz sa'y ile manşūr u mużaffer
10. Sākī bize şun bir mey ola neşvesi bākī
Kim oldu cihān bezmi vü bezm ehli mükedder
11. Biz mest-i ħarābātī vü peymāne-i 'aşķuz
Peymān-ı ezelden berü mestāne-i 'aşķuz
43a

III

1. Mestān-ı ħarābāta cihān varı 'ademdür
Ħātırlarına gelmeyen endīşe-i ħamdur
2. Vīrānelerinde feraħuñ olmaz esāsı
Kim dilleri her dem tolu ķan gözleri nemdür
3. Ser-mest-i mey-i şevķ temennāsı birinüñ
Ne cennet-i Firdevs ü ne gülzār-ı İremdür
4. Mestāne çekerler şunıcaķ sākī-i gül-çihir
Ger sāğar-ı şahbādur eger kāse-i semdür
5. Sākī ruħıdur anlara mir 'āt-ı Sikender
Mey tolu ķadeħ pāreleri sāğar-ı Cemdür
6. Gül-çehrelerüñ ķāmet ü zülf ü deheninden
Ħātırları levħine gelen naķş-ı elemdür

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

7. Mağşūdları lām ile nūnuñ raqamından
Ser-rişte-i zūlf-i siyeh ü ebrū-yı hāmdur
8. ‘ Ārif olanuñ sözde olan muştaliḫātı⁷
Bir özge lisāndur ne ‘ Arabdur ne ‘ Acemdür
9. Sākī bize ‘ arz it yine mir ’āt-ı kadeḫden
Ol muḫterem-i germī ki ḡāyetde keremdür
10. Biz mest-i ḫarābātī vü peymāne-i ‘ aşkuz
Peymān-ı ezelden berü mestāne-i ‘ aşkuz

IV

1. Biz āb-ı ḫayāt añlamışuz bāde-i nābı
Efrūhte-i şem‘ -i şeb-i ḡam cām-ı şarābı
2. Bil niçe fenā bādı uçurdu Cem otaḡın
‘ İbret gözin aç gör kadeḫ üstinde ḫabābı
3. Bir kaşı kemānuñ oḡı zaḫmını ider şerḫ
Muḫrib n’ola ger yirinde söyletse rebābı
4. Yaḫmış ciğerin döne döne devr-i cefāsı
Görince döker kanlu yaş āteşte kebābı
5. Dünyāyı yaḫar meykede āteşkede mānend
Germ itse ne dem muḡbeçeler nāz u ‘ itābı
6. Gitdükçe yıķılmaḫdadur ey dil bu kühen deyr
Sa‘ y ile ‘ imāret ola şanma bu ḫarābı
43b
7. Ḥoş ol ki olup mest-i müdām añmaya her giz
Ne cennet ü düzaḫ ne şevāb ile ‘ iḡābı
8. Göñline ḡubār irmeye mi‘ mār-ı zamāne
Ger zīr ü zeber eylese bu heft kıbābı
9. Sākī bize şun bir kadeḫ u tāze cevān it
Kim añmaya pīrān-ı kühen ‘ ahd-i şebābı
10. Añma bize mestāne şümār-ı meh ü sālī
Dīvānelerüz añlamazuz ḫurde-ḫisābı

⁷ Metinde: muştaliḫātı

11. Biz mest-i ħarâbâtî vü peymâne-i 'aşkuz
Peymân-ı ezelden berü mestâne-i 'aşkuz

V

1. Zihni bize bes meykede-i künc-i ħarâbât
Zühhâda düşer şavma' ada zerķ ile tã' at
2. Bir lem' a ' ayân itdi ħadeĥ sâķi elinden
K'ol şa' şa' adan raķşdadur şevķ ile zerrât
3. Pür-nür görüncü ki olup muźmaĥil ' ayân
Bir oldu vücüd u ' adem ü nefy ile işbât
4. Gizlendi nazardan eķer-i kevn ile mâ-fih
Ĥaķ ħaldı şifâtıyla hemân mütteĥidü'z-zât
5. Bir lezzeti var bâde-i ' aşkuñ ki içenler
Maĥv oldılar ol ĥadde ki añılmadı lezzât
6. Bir bâde ki keyfiyeti pür-neşvedür itsün
Rindân-ı ĥaķîķat bu şafâyile mübâĥât
7. Fevt itme şaķın şarf-ı mey it bâķi [vü] ' ömri
Tâ eylemeye ' ayşî mükedder ĥam-ı mâ-fât
8. Sâķi bize çekdürme mey-i ĥuşşa ĥumârın
Bir cãmla ĥıl ' acele geķen ' ömre mükâfât
9. Nâşih dime mey içme ki ' aķl işi degüldür
Biz ĥanda vü ĥanda ĥired ehli işi heyĥât
10. Biz mest-i ħarâbâtî vü peymâne-i ' aşkuz
Peymân-ı ezelden berü mestâne-i ' aşkuz

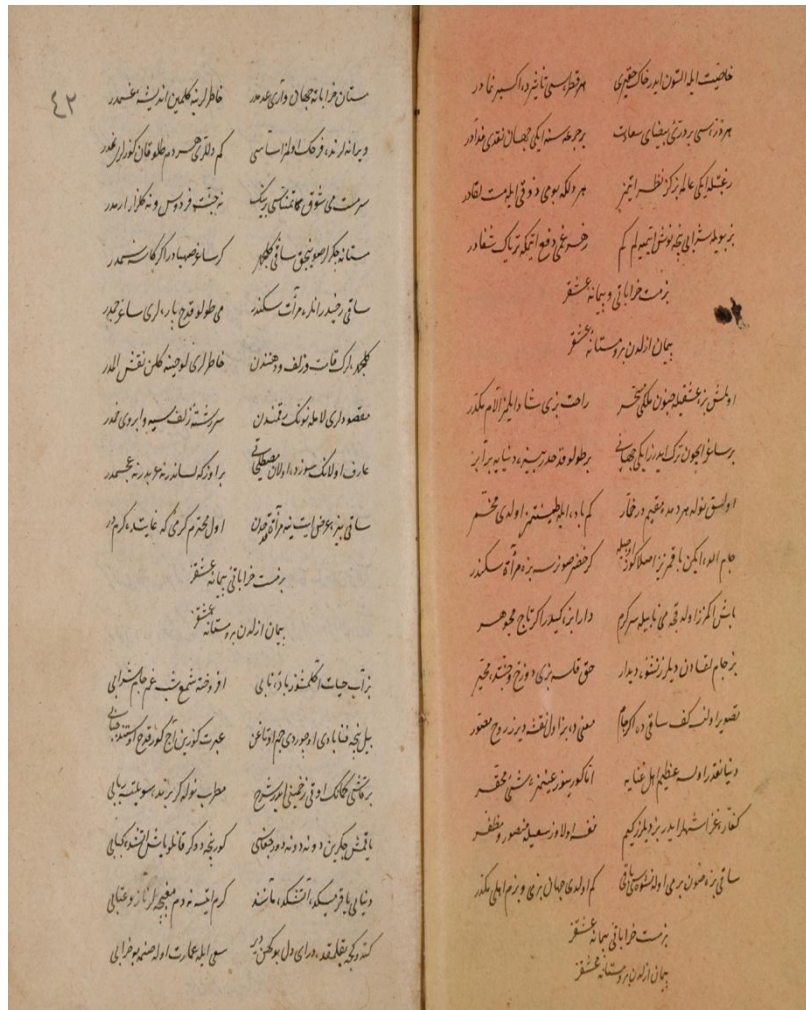
KAYNAKÇA

- AKKUŞ Metin, Klasik Türk Şiirinin Anlam Dünyası-Edebi Türler ve Tarzlar, Fenomen Yay., Erzurum, 2006.
- ARSLAN Mehmet, Saki-nameler. İstanbul: Kitabevi Yay., İstanbul, 2012.
- BEYÂNÎ, Tezkiretü'ş-Şu'arâ (hzl. İbrahim Kutluk), TTK Yay., Ankara, 1997.
- CANIM Rıdvan, Türk Edebiyatında Sakinameler ve İşretnameler, Akçağ Yay., Ankara, 1998.
- DOĞAN Ahmet, "Zihni'nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevisi", Uluslararası Klasik Türk Edebiyatı Sempozyumu (Ordu Üniversitesi, 10-12 Mayıs 2012) Bildiriler Kitabı (PDF), Ordu, 2012, s. 109-125.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

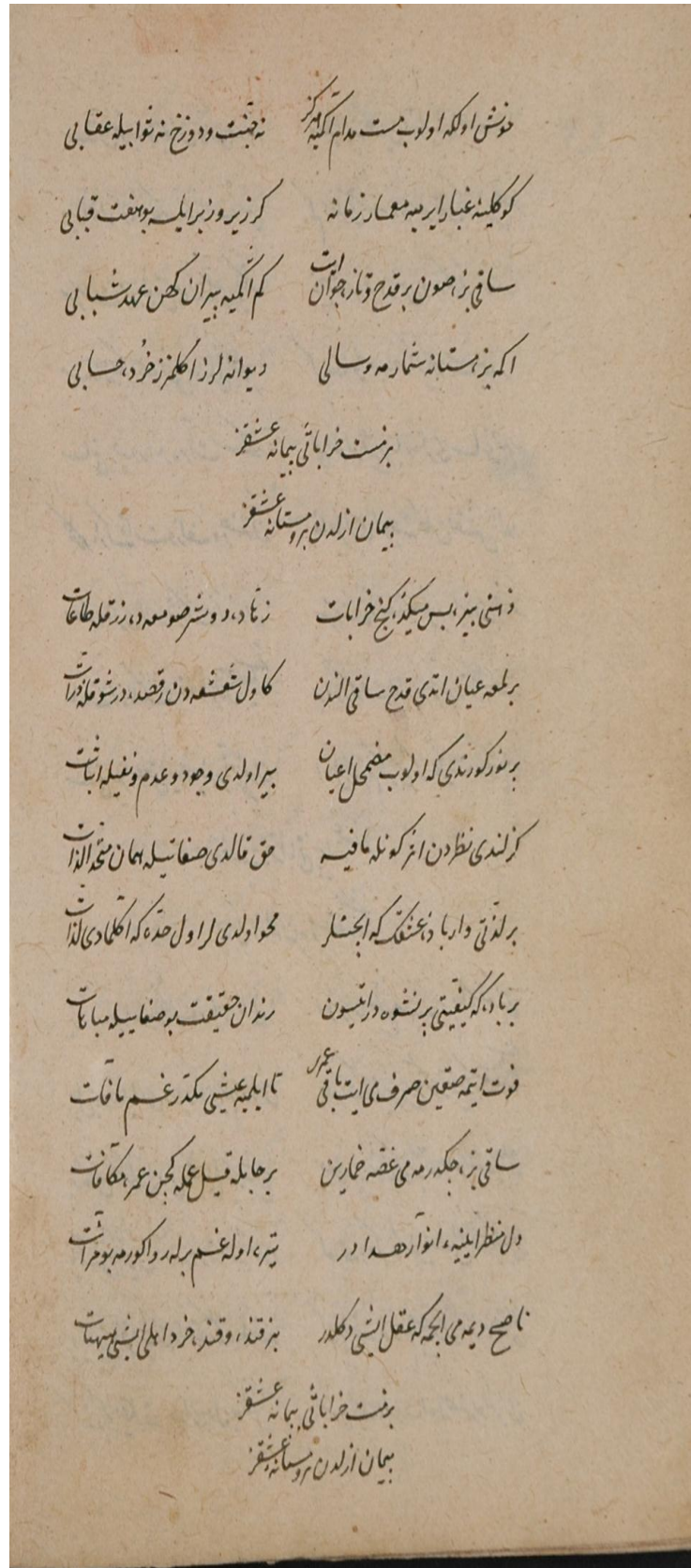

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
 Volume 8/4 Spring 2013

doi

